I episood: krediitkaardiga ja PIN-koodide võtmine ja ostude sooritamine 2 p

1. Hüpotees: Mari vastutab arvutikelmuse eest KarS § 213 alusel.

I Süüteokoosseis

1. Objektiivne koosseis

1.1. Teo objekt: Rauno pangakontol olev raha, millele Maril õigust ei ole. Pangakaardi vargus on antud juhul mittekaristatav eeltegu.

1.2. Tegu:

1.2.1. teisele isikule varalise kahju tekitamine: Mari tegevuse tõttu sai Rauno kahju 2000 eurot

1.2.2. Andmete ebaseadusliku sisestamise teel: antud juhul ei olnud Maril kaardi õiguspärase kasutaja Rauno luba teo toimepanekuks, ent PIN-koodi sisestades andis ta pangale märku, justkui oleks ta ise konto üle õigustatud isik või vähemasti tegutseks ta viimase nõusolekul. Riigikohtu varasema praktika kohaselt oli mitteõigustatud isiku poolt raha pangaautomaadist väljavõtmise näol tegemist vargusega (RKKK 3-1-1-60-04 p 6), 2015. a asus aga Riigikohus seisukohale, et selline tegu kujutab endast arvutikelmust (RKKK 3-1-1-36-15 p 14). Vargusest kõnelemise välistab asjaolu, et vargus eeldab valduse murdmist, millest sellises situatsioonis kõneleda ei saa. Nimelt annab sularaha valdav pank raha pärast PIN-koodi sisestamist koodi sisestanud inimesele üle, seega teeb vabatahtliku varakäsutuse.

1.2.3. Varaline kasu: soetades kaupluses erinevaid esemeid koguväärtuses 2000 eurot sai Mari varalist kasu.

2. **Subjektiivne koosseis**: Mari käitus kavatsetult, sorides Rauno taskutes eesmärgiga leida sealt n-ö tasu

II Õigusvastasus: puuduvad õigusvastasust välistavad asjaolud.

III Süü: puuduvad süüd välistavad asjaolud.

3. Kvalifitseerivad asjaolud:

Lg 2 p 1- Mari on eelmisel aastal saanud kohtulikult karistada süstemaatilise varguse toimepanemise eest.

Järeldus: Mari vastutab arvutikelmuse eest KarS § 213 lg 2 p 1 alusel.

II episood: Raunolt raha nõudmine 2 p

1. Hüpotees: Mari vastutab väljapressimise eest KarS § 214 alusel.

I Süüteokoosseis

1. Objektiivne koosseis:

1.1 varalise kasu üleandmise nõudmine - Mari esitas Raunole selgelt väljendatud nõude anda talle 40 500 eurot, mis on Mari poolt saadav tulu. Kuna väljapressimine on kärbitud kuriteokoosseis, siis on kuritegu lõpule viidud nõudmise esitamisega, millega kaasnes ähvardus.

1.2 ähvardusega avaldada häbistavaid andmeid –Kui Rauno raha ei anna, siis ähvardas Mari rääkida vahekorrast perele, avalikkusele ja riputada interneti avarustesse video, milles filmitud Raunot paljana voodil lebamas. Kellegi vägistajaks tembeldamise lubamine ja temast alasti video riputamine internetti on vaadeldav kui häbistavate andmete avalikustamisena, kuna neid saab lugeda taunitavateks. Ühtlasi tuleb antud juhul pöörata tähelepanu ka sellele, et ähvardus peab reeglina tunduma lisaks kannatanule reaalne ka keskmisele mõistlikule kõrvalseisjale (Riigikohtu kriminaalkolleegiumi 21. oktoobri 2011. a otsus asjas 3-1-1-59-11, p 9.2). Antud kaasuse kontekstis tuleb nentida, et keskmine mõistlik kõrvalseisja tajuks Mari väljaütlemisi kahtlemata ähvardusena avalikustada häbistavaid andmeid, kuivõrd tema käsutuses oli veel videosalvestis paljast Raunost.

2. **Subjektiivne koosseis**: Mari käitus kavatsetult, kuna oli endale loonud plaani, kuidas Raunolt veel raha kätte saada.

II Õigusvastasus: puuduvad õigusvastasust välistavad asjaolud.

III Süü: puuduvad süüd välistavad asjaolud.

3. **Kvalifitseerivad asjaolud:**

Lg 2 p 1 – Mari on eelmisel aastal kohtulikult karistatud süstemaatilise varguse toimepanemise eest.

Lg 2 p 2 – KarS § 12^1 defineerib suure ulatuse, s.o 40 000 eurot. Mari nõue oli 40 500 eurot, mis ületab 40 000 eurot.

Järeldus: Mari vastutab väljapressimise eest KarS § 214 lg 2 p 1,2 alusel.

III episood: Matile sai teatavaks Mari teoplaan ning ta viis Mari enda autoga Uulusse ning pakkus seal julgestust.

Hüpotees: Mati vastutab väljapressimisele kaasaaitamise eest KarS § 214 - § 22 lg 3 alusel. 0,5 p

I Süüteokoosseis

1. **Objektiivne koosseis** - Mari täideviidud tegu on käsitatav koosseisupärase põhiteona, kuna ülal toodud analüüsi kohaselt oli Mari tegu koosseisupärane, õigusvastane ja süüline. Mati kaasaaitamistegu seisneb selles, et Mati sai Mari jutust teada kõik kavandatud kuriteo asjaolud. Vaatamata sellele, et Mati teadis, mida Mari plaanis teha, otsustas ta siiski talle appi minna ning autoga teda kohtumispaika sõidutades ning ja n-ö julgestust pakkudes osutas ta auto andmisega tahtlikku ainelist kaasabi.
2. **Subjektiivne koosseis-** Tuvastada tuleb kahekordne tahtlus. Kaasusest tulenevalt Mati mõistis põhiteo ebaõigussisu ja otsustas sellesse oma teoga panustada, st tema enda kaasaaitamistegu oli tahtlik. Samuti tuleneb kaasuse asjaoludest, et ta tahtlus hõlmab ka lõpuleviidud põhiteo (s.o Mari poolt toime pandud väljapressimise), kuna Mati arvas, et enda näitamisega saab Mari kindlasti oma raha kätte.
3. Õigusvastasust välistavad asjaolud puuduvad.
4. Süüd välistavad asjaolud puuduvad.

5. Kvalifitseerivad asjaolud
   Lg 2 p 2 – KarS § 12^1 defineerib suure ulatuse, s.o 40 000 eurot. Mari nõue oli 40 500 eurot, mis ületab 40 000 eurot.
   Järeldus: Mati vastutab väljapressimisele kaasaaitamise eest KarS § 214 lg 2 p 2 - § 22 lg 3 alusel.

IV episood: Kardo poolt Matile kanepisuitsu üleandmine 2 p

Hüpotees: Kardo vastutab narkootilise aine väikeses koguses ebaseadusliku edasiandmise eest KarS § 183 järgi.

I süüteokoosseis

1. **Objektiivne koosseis**

1.1 1.1. Narkootiline aine - kaasuse asjaoludest ütleb välja, et üle anti 1 kanepisuits, mis tekitas uimasuse ja kergustunde Matil. Eeltoodust tulenevalt saab väita, et suitsetatud kanepi näol oli tegemist keelatud s.o narkootilise aine kanepiga.

1.2 Väike kogus - NPALS § 31 lg 3 kohaselt on suur narkootilise või psühhotroopse aine, taime või seene kogus, millest piisab narkojoobe tekitamiseks vähemalt kümnele inimesele. Kuivõrd suur kogus on defineeritud selliselt, et aine kogusest peaks piisama joobe tekitamiseks 10 inimesele, siis antud juhul on tegemist väikese kogusega.

1.3 Ebaseaduslik edasiandmine - Ebaseaduslik käitlemine – NPALS § 2 p 3 sätestab käitlemise mõiste: käitlemine – narkootiliste või psühhotroopsete ainete või lähteainete omamine, valdamine, vahendamine, tarbimine, kasvatamine, korjamine, valmistamine, tootmine, töötlemine, pakkimine, säilitamine, hoidmine, laadimine, vedu, sisse- ja väljavedu, tolliprotseduuri transiit rakendamine (edaspidi transiit), tasu eest või tasuta tarnimine kolmandale isikule. Eeltoodust tulenevalt on Kardo tegevus käsitletav käitlemisena. Kardol puudus luba aine käitlemiseks, s.t tema tegevus oli ebaseaduslik, ning oma tegevuse tagajärjel teenis ta ka tulu 10 eurot.

2. **Subjektiivne koosseis**: Kardo käitus kavatsetult kuivõrd seadis eesmärgiks anda Matile kanepit.

II Õigusvastasus: puuduvad õigusvastasust välistavad asjaolud.

III Süü: puuduvad süüd välistavad asjaolud.

3. **Kvalifitseerivad asjaolud:**

KarS § 183 lg 2 p 2 (isiku poolt, kes on varem toime pannud käesolevas jaos sätestatud kuriteo või narkootilise või psühhotroopse aine varguse, röövimise, ebaseadusliku sisse- või väljaveo, üleandmise või käitlemise kinnipidamiskohas) – Kardo on varasemalt kriminaalkorras karistatud Kars § 184 lg 1 järgi.

Järeldus: Kardo vastutab KarS § 183 lg 2 p 2 järgi, s.o narkootilise aine väikeses koguses käitlemise eest isiku poolt, kes on varem toime pannud KarS §-s 184 sätestatud kuriteo.

V episood: Mati poolt kanepisuitsu suitsetamine 0,5 p

Hüpotees: Mati vastutab KarS § 183 lg 1 järgi.

I Süüteokoosseis

1. **Objektiivne koosseis**

1.1 1.1. Narkootiline aine - Kaasuse asjaoludest tuleb välja, et Mati sai endale 1 kanepisuitsu, mille suitsetamine tekitas uimasuse ja kergustunde. Eeltoodust tulenevalt saab väita, et suitsetatud kanepi näol oli tegemist keelatud, s.o narkootilise aine kanepiga.

1.2 Väike kogus- NPALS § 31 lg 3 kohaselt on suur narkootilise või psühhotroopse aine, taime või seene kogus, millest piisab narkojoobe tekitamiseks vähemalt kümnele inimesele. Kuivõrd suur kogus on defineeritud selliselt, et aine kogusest peaks piisama joobe tekitamiseks 10 inimesele, siis antud juhul on tegemist väikese kogusega.

1.3 Narkootilise aine omandamine, valdamine edasiandmise eesmärgil – antud juhul ei olnud Mati eesmärgiks kanepisuitsu edasi anda vaid ta soovis seda ise suitsetada. Seega ei ole kooseis täidetud ning Mati karistusõiguslik vastutus on juba objektiivse koosseisu tasandil välistatud. Küll aga vastutab Mati väärteokorras NPALS § 15 [1] järgi, omandas ja valdas narkootilist ainet ebaseaduslikult ehk ilma arsti ettekirjutuseta.

Järeldus: Mati ei vastuta KarS § 183 lg 1 järgi.

VI episood: Rauno löömine Mati ja Kardo poolt

Hüpotees: Mati vastutab KarS § 121 lg 1 järgi 1 p

I Süüteokooseis

1. Objektiivne koosseis:

1.1 Teo objekt: teine (elav) inimene - Rauno.

1.2 Tegu: alt 2 – valu tekitav kehaline väärkohtlemine (materiaalne delikt – inimese keha mõjutamine viisil, mis ei ole tavapärastes inimestevahelistes suhetes aktsepteeritav). Kaasusest nähtub, et Mati lõi Raunot ühel korral tugevalt rusikaga näkku, nii et Rauno karjatas valust.

1.3 Tagajärg: Võib eeldada, et inimene tunneb valu, kui teda lüüakse tugevalt rusikaga näkku. Antud juhul annab valu tundmusest aimu ka asjaolu, et Rauno karjatas valust.

2. Subjektiivne koosseis: tegu toime pandud kavatsetult, kuna Rauno ründamine oli seatud endale sihiks.
3. Õigusvastasust välistavad asjaolud puuduvad.
4. Süüd välistavad asjaolud puuduvad.

Kvalifitseerivad asjaolud:

- Küsimusi võib tekitada Kardo käitumine ja kas seda saab omistada Matile. Ehk kas Mati peaks vastutama ka eluohtliku tervisekahjustamise eest. Samas oli Mati ettekujutuse kohaselt teoplaan selline, et Raunole antakse üksnes kerge kehaline noomitus ja seetõttu astus ta eemale ning lahkus sündmuskohalt. Seega saab nentida, et antud juhul oli tegemist Kardo poolt kuritegeliku kokkuleppe piire ületava raskema kuriteo toimepanemisega (ekstsess).
- Lg 2 p 3 – kaasuse lahendaja peab teadma asjakohast kohtupraktikat 1-19-5146, mille kohaselt annab korduvuse karistusseadustiku eriosa kuriteokoosseis mis sisaldab ühe tunnusena vägivalda. Kui isik on varem pannud toime niisuguse kuriteo (nt KarS § 200

lg 1 või § 263 lg 1 p 1), mille käigus ta täitis ühtlasi kehalise väärkohtlemise koosseisu, avaldub uues kehalises väärkohtlemises tema retsidiivsus. Et ta on varemgi toime pannud sama teo, siis näitab see kalduvust kasutada vägivalda KarS § 121 tähenduses, täites kehalise väärkohtlemise korduvuse tunnuse. Öeldu ei sõltu sellest, kuhu on kehalise väärkohtlemise koosseisulisi tunnuseid hõlmav kuriteokoosseis karistusseadustiku eriosas paigutatud ja milliste õigushüvede kaitsele on see lisaks KarS §-ga 121 kaitstavale õigushüvele veel suunatud (nt KarS § 263 lg 1 p 1 puhul avalik kord). Samuti täidab kehalise väärkohtlemise korduvuse tunnuse varem toime pandud tapmine (KarS § 113) või mõrv (KarS § 114). KarS § 121 kaitseb teise inimese tervist ehk kehalist ja vaimset heaolu (vt otsus nr 1-18-5540/50, p 14).

Järeldus: Mati vastutab KarS § 121 lg 2 p 3 järgi.

Hüpotees: Kardo vastutab KarS § 121 järgi 2 p

I Süüteokoosseis

1. Objektiivne koosseis:

   1.1 Teo objekt: teine (elav) inimene - Rauno

   1.2 Tegu: Kardo põhjustas Raunole korduvate jalalöökidega kehasse valu, mille objektiivsele kõrvalseisjale reaalsena näivuse osas kaasuse asjaoludest lähtuvalt alust kahelda ei ole. Samas tekkis Kardo tegevuse tagajärjel Raunol põrna rebend ning vasakpoolsete roiete hulgimurrud (VI, VIII ja IX roide murrud) koos vasakpoolse õhkrinnaga, mis on eluohtlikud tervisekahjustused.

   1.3 Tagajärg: Kardo löögi tagajärjel tekkis Raunol eluohtlik tervisekahjustus (põrna rebend, mis vajas erakorralist operatiivset ravi ja põrna eemaldamist).

2. Subjektiivne koosseis: Kardo tegutses eesmärgiga tekitada Raunole valu, s.o kavatsetult KarS § 16 lg 2 mõttes.

3. Kvalifitseerivad asjaolud:

3.1 § 121 lg 2 p 3 – Kuigi lööke oli 10 on korduvuse all siiski peetud silmas korduvust teomitmuse mõttes, mitte õiguslikult ühe teo raames mitme vägivallaakti toimepanemist (nt 3-1-1-61-15 p 11-11.2). Seega tegu ei vasta KarS §121 lg 2 p 3 tunnustele.

3.2 KarS § 118 lg 1 p 1 – § 118 lg 1 p 1 on KarS § 121 lg 1 *alt 1* kvalifitseeriv koosseis.

- lg 1 p 1 oht elule - põrna rebend ning vasakpoolsete roiete hulgimurrud (VI, VIII ja IX roide murrud) koos vasakpoolse õhkrinnaga on eluohtlikud tervisekahjustused
- lg 1 p 6 elundi kaotus – põrn on elund, mis eemaldati operatiivse ravi käigus.

Senises kohtupraktikas on korduvalt märgitud, et KarS § 118 lg 1 p 1-7 järgi saab karistada üksnes sellist raske tagajärje põhjustanud isikut, kellel oli tahtlus tekitada kannatanule tervisekahjustus ehk põhikoosseisule (KarS § 121) vastav tagajärg (1-17-5883; 3-1-1-46-15, p 10.1; 1-16-5213/61, p 16). KarS § 121 lg-s 1 kriminaliseeritud kehaline väärkohtlemine sisaldab kahte karistatavat teoalternatiivi - need on tervise kahjustamine (alt 1) ja valu tekitamine (alt 2). Seadusandja on KarS § 118 lg-t 1 sõnastades määranud, et sama sätte p-des 1-7 nimetatud tagajärje põhjustanud teo saab koosseisupäraseks lugeda vaid juhul, kui on tuvastatud kannatanule just

tervisekahjustuse tekitamine. Sellest tulenevalt on KarS § 118 käsitatav vaid KarS § 121 lg 1 esimese alternatiivi, s.o tervise kahjustamise kvalifitseeriva koosseisuna. Sellise KarS § 121 lg 1 esimesele alternatiivile vastava tervisekahjustuse tekitamine peab KarS § 118 lg 1 p-de 1 ja 6 kohaldamiseks olema tahtlik. Järelikult ei saa KarS § 118 lg 1 p-de 1 ja 6 realiseeritusest isiku käitumises rääkida juhul, kui isik ei kahjustanud objektiivselt kannatanu tervist või kui tal puudus tahtlus **tervisekahjustuse tekitamiseks**. Oluline on sealjuures, et toimepanija tahtlus hõlmaks just selle tervisekahjustuse tekitamist, mis lõppastmes viis KarS § 118 lg-s 1 sätestatud enamohtliku tagajärje saabumiseni. Lisaks on tervisekahjustuse tekitamise eest võimalik KarS § 118 lg 1 p-de 1-6 järgi süüdi tunnistada ka isik, kes tekitas kannatanule tervisekahjustuse küll tahtlikult, kuid suhtus tervisekahjustusega põhjustatud raskesse tagajärge kas kergemeelselt (KarS § 18 lg 2) või hooletult (KarS § 18 lg 3). Kuivõrd KarS § 118 lg 1 p-des 1-6 kirjeldatud tagajärgede tahtlikku põhjustamist ei ole seadusandja eraldi kriminaliseerinud, tuleb KarS § 118 lg 1 p-de 1-6 järgi süüdi tunnistada ka selline isik, kes põhjustab tagajärje tahtlikult (3-1-1-46-15, p 10.2).

Ka keskmise elukogemusega isik teab, et isikut tugevalt ja mitmel korral (kaasuse asjaoludest tulenevalt oli lööke vähemalt 10) jalaga kõhtu lüües võib vigastada kõhuõõnes paiknevaid elutähtsaid elundeid. Seega pidi Kardo aru saama, et inimest kehasse pekstes võib ta tekitada mistahes raskusega tervisekahjustusi, s.h eluohtlikuid tervisekahjustusi. Seega on tegu otsese tahtlusega.

3.3 *Sõltuvalt kandidaadist võib mõni analüüsida ka Kardo vastutust KarS § 263 lg 1 p 1 järgi, kuna antud juhul on tegu toime pandud avalikus kohas (linnavalitsuse juures parkimisplatsil) ning tegu nägid pealt ka juhuslikud möödujad, kes Raunole appi tõttasid. Samas on KarS § 118 lg 1 p 1, 2 tegudega hõlmatud kogu Kardo teo ebaõigussisu ning vastutus KarS § 263 lg 1 p 1 järgi välistatud.*

1. Õigusvastasust välistavad asjaolud puuduvad.
2. Süüd välistavad asjaolud puuduvad.

Järeldus: Kardo vastutab KarS § 118 lg 1 p 1, 2 alusel.